

ТРУДОВЕ ПРАВО

УДК 349.3

М. М. ШУМИЛО

**КОДИФІКАЦІЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД**

Досліджено досвід кодифікації у сфері соціального захисту у іноземних країнах. Розкрито історію кодифікації соціального законодавства у Німеччині, Люксембурзі, Франції, Болгарії. Наведено приклади кодифікації в країнах Азії та Африці. Зроблено висновок, що кодифікація у соціальній сфері не є ознакою розвиненості та високого рівня соціального забезпечення. Обґрунтовується думка, що для України найкориснішим для використання є досвід кодифікації в Німеччині.

Ключові слова: кодифікація, соціальний кодекс, пенсійний кодекс, соціальне забезпечення, пенсійне забезпечення.

Шумило М.Н. Кодификация в сфере социальной защиты: мировой опыт

Исследовано опыт кодификации в сфере социальной защиты в зарубежных странах. Раскрыто историю кодификации социального законодательства в Германии, Люксембурге, Франции, Болгарии. Приведено

© ШУМИЛО Михайло Миколайович – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

примеры кодификации в странах Азии и Африке. Сделано вывод, что кодификация в социальной сфере не является признаком развитости и высокого уровня социального обеспечения. Обосновывается мысль, что для Украины более приемлемым для использования представляется опыт кодификации в Германии.

Ключевые слова: кодификация, социальный кодекс, пенсионный кодекс, социальное обеспечение, пенсионное обеспечение.

Shumylo Mykhailo. Codification of social security sphere: international practices

Researched practices codification in the sphere of social protection in foreign countries. The history of the codification of social legislation in Germany, Luxembourg, France, Bulgaria is disclosed. Examples of codification in the countries of Asia and Africa are given. The author concluded that codification in the social sphere is not a sign of development and high level of social security. The author justifies the idea that the experience of codification in Germany seems to be more acceptable for use.

Keywords: codification, social code, pension code, social security, pension provision.

Кодифікація як форма систематизації законодавства відома з давніх часів. Першим кодексом, який описаний істориками, є Кодекс Ур-Намма, засновника третьої династії в місті-державі Ур, який був складений близько 2100 р. до н.е. і знайдений в Ніппурі на початку ХХ сторіччя. Згодом цар Ліпіт-Іштар приблизно в 1920 р. до н.е. також ввів свій кодекс. Але самим повним і найбільш відомим залишається, безумовно, Кодекс Гаммурабі (*Hammurabi*) (більш відомий в Україні як Кодекс Хаммурапі), близько 1780 р. до н.е. Йдеться про законодавче творіння царя Гаммурабі, яке удостоєне покровительства самого бога сонця Шамана. Це один з найдавніших і найкраще збережених кодексів стародавнього світу загалом та Вавилону зокрема. Сьогодні Кодекс царя Гаммурабі, який був вирізаним на чорному діоритовому стовпі і налічував 282 законами зберігається у Луврі в Парижі. Подальша історія людства знає рим-

ські Закони XII таблиць, Кодекс Юстиніана та пізніші європейські кодекси: Саксонське зеркало (сучасна Німеччина), Кодекс Фредеріка (Данія), Терезіанський кодекс (сучасна Австрія), Цивільний кодекс Максиміліана Баварського (сучасна Німеччина), Кодекс Наполеона (Франція) та ін. Проте історія кодифікації саме соціального законодавства почалася тільки у XX ст., можна сказати, що майже після появи перших соціальних законів.

Істрія ж спроб кодифікації правових актів у соціальній сфері в Україні почалася 1929 року, принаймні на рівні проєктів. Сьогодні ж можна говорити про три проєкти Соціальних кодексів та два проєкти Пенсійних кодексів. Очевидно, що з об'єктивних причин український законодавець повернеться до ідеї кодифікації, а для вибору найкращого орієнтиру у цьому напрямку є досвід інших держави, які таку кодифікацію вже здійснили.

Перша у світі кодифікацію соціально-забезпечувального законодавства була здійснена у Німеччині. 1911 року була прийнята Постанова про імперське (державне) страхування, яке згодом отримало назву Соціального кодексу, цей документ був дуже об'ємним і нараховував шість книг, хоча *de jure* кодексом так і не називався. Треба зазначити також і те, що це була абсолютна систематизація усього соціального законодавства без виключення. Проте до кодифікації у сучасному її вигляді в Німеччині повернулися тільки у післявоєнний. Спершу була сформульована концепція розвитку економіки, її ідеологом став німецький економіст та політик, професор економіки університету Мюнстера і Кельнського університету Альфред Мюллер-Армак (*Alfred Müller-Armack*), саме він у 1946 році запровадив у науковий обіг термін «соціально-ринкова економіка». Суть концепції полягала у гармонійному поєднанні максимальної економічної ефективності та соціальної справедливості для всіх. Втілювати концепцію соціальної ринкової економіки взявся міністр економіки, а згодом і канцлер ФРН Людвіг Ерхард (*Ludwig Erhard*) через максимальне стимулювання особистої ініціативи і колективної відповідальності. Як не парадоксально, але саме це має стати основою економічних реформ в Україні сьогодні.

1953 року в Німеччині створюється спеціалізований суд, що розглядав спори у сфері соціального забезпечення. Судова практика неабияк спряла виявленню прогалин та колізій у соціальному законодавстві та підготувала емпіричну базу для проведення наступної, широкомасштабної реформи соціальної сфери. До речі, про важливість судової практики при здійсненні реформування пенсійного забезпечення автором уже наголошувалося¹.

1969 року у Бундестазі напрацьовується концепція кодифікації всього соціально-забезпечувального законодавства, проте не як 1911 році, коли в одному акті зосереджено всі соціальні норми, а у формі Соціального кодексу (*Sozialgesetzbuch (SGB)*), який складається з книг, проте кожна із книг є своєрідним кодексом одного з інститутів соціального забезпечення, загалом кодекс налічує 12 книг, які в сумі нараховують 2 251 статтю, повна структура наводиться нижче. Книга I набрала чинності 1 січня 1976 року, Книга XII – 1 січня 2005 року, таким чином кодифікація соціального законодавства Німеччини тривала 29 років. Окрім Соціального кодексу існують ще низка законів, які мають або часткове відношення до права соціального забезпечення, або відтворюють особливості правового регулювання у тій чи іншій сфері. До таких нормативних актів відносяться: закони “Про соціальний захист фермерів”, “Про розвиток індивідуальної освіти”, “Про допомогу батькам та батьківські відпустки”, “Про допомогу жертвам війни”, “Про профілактику і боротьбу з інфекційними захворюваннями”, “Про соціальне страхування самозайнятих митців та літераторів”, “Про медичне страхування фермерів”, “Про соціальний суд”, “Про нагляд над страховими компаніями”, “Про договір страхування” та ін.

На нашу думку, сам кодекс та підхід до його кодифікації видається найдосконалішим, про що буде ще детально зазначено.

До одних із перших кодексів у соціальній сфері відноситься Кодекс про соціальне страхування Великого Герцогства Люксембург (*Code des assurances sociales du Grand-Duché de Luxembourg*), прийнятий 17.12.1925 року і який із змінами та доповненнями є чинним і сьогодні, щоправда у 2008 році відбулася зміна назви і сьогодні він

називається Кодекс соціального забезпечення Великого Герцогства Люксембург (*Code de la sécurité sociale du Grand-Duché de Luxembourg*)². Однак варто зазначити, що окрім кодексу, який налічує 460 статей паралельно функціонує також низка законів та регламентів у соціальній сфері. Таким чином говорити про повну чи загальну кодифікацію всього соціально-забезпечувального законодавства у Герцогстві не можна. Структура кодексу подається нижче.

Не могла обійтися без кодифікації соціального законодавства і Французька Республіка, як країна з найбільшим досвідом кодифікації законодавства на європейському континенті. Кодекс соціального забезпечення Французької Республіки (*Code de la sécurité sociale*)³ був прийнятий 1956 року, ще в часи Четвертої республіки, але зі змінами та доповненнями є чинним і сьогодні і налічує 951 статтю, структура кодексу наведеться нижче. Як і в Люксембурзі Кодекс соціального забезпечення не охоплює всю виключно сферу соціального захисту і окрім кодексу паралельно функціонують закони та регламенти.

Серед країн-членів Європейського Союзу кодифікацію здійснила Болгарія, проте варто наголосити, що це відбулося до вступу у 2007 році до ЄС. У 1999 році у Болгарії прийнятий Кодекс обов'язкового громадського страхування, проте у 2003 році перейменований у Кодекс соціального страхування⁴ (Кодекс за соціально осигурюване) і нараховує 355 статей, структура наведена нижче. Крім цього, у Болгарії 2006 року прийнятий Податково-страховий процесуальний кодекс (Даньчно-осигурителен процесуален кодекс)⁵, який визначає праве регулювання сплати, акумулювання та контролю за обов'язковими соціальними страховими внесками.

Не дивлячись на наявність у соціальному забезпеченні двох кодексів, болгарська дослідниця, професор Софійського університету ім. Св. Климента Охридського Красіміра Средкова зазначає, що болгарське право соціального забезпечення не кодифіковане. Однією із причин такого висновку є те, що кодекс не включив медичне страхування, а також те, що кодекс не охопив всі суспільні відносини у соціальній сфері. Існує низка соціально-забезпечувальних відносин,

що регулюються іншими законами і правилами, а деякі з цих відносин ще потребують свого належного врегулювання⁶. Як видно з позиції поважної вченої, вона виступає за загальну і всеоб'ємну кодифікацію, проте такий підхід і розуміння кодифікаційного процесу не скасовує наявності кодифікованого акту в країні.

На пострадянському просторі кодексом у сфері соціального забезпечення може похвалитися тільки Туркменістан, де 17.03.2007 року був прийнятий Кодекс Туркменістану “Про соціальне забезпечення”⁷, який нараховує 40 глав і 187 статей, хоча за своїм змістом він більше нагадує пенсійний кодекс, структура наведена нижче.

Кодифікацію законодавства у соціальній сфері наслідували майже всі колишні колонії Французької Республіки на африканському континенті. Так кодекси соціального страхування прийняті у: Республіці Бенін⁸ (2003) налічує 149 статей, Буркіна-Фасо⁹ (2006) налічує 131 статтю, Республіці Бурунді¹⁰ (1999), налічує 111 статей, Республіці Габон¹¹ (1975) налічує 109 статей, Республіці Гвінея¹² (1994) налічує 195 статей, Республіці Конго¹³ (1986) налічує 198 статей, Республіці Кот-д’Івуар¹⁴ (1999) налічує 176 статей, Республіці Мадагаскар¹⁵ (1995) налічує тільки 13 статей є радше визначенням принципів соціального забезпечення ніж нормативно-правовим актом, Республіці Малі¹⁶ (1999) налічує 245 статей, Республіці Сенегал¹⁷ (1973) налічує 182 статі, Республіці Того¹⁸ (2011) налічує 108 статей, Республіці Туніс¹⁹ (1994) налічує 107 статей.

Наведене вище дозволяє наочно побачити, що кодифікація законодавства – це радше данина традиції правотворчості, ніж найвище досягнення форми законодавства. Сьогодні в країнах романо-германської системи права налічується 17 кодексів у сфері соціального забезпечення та один кодекс-міжнародний акт – Європейський кодекс соціального забезпечення. Крім цього, наявність соціального законодавства у формі кодексу у жодному разі не призводить до високого рівня соціального загалом чи пенсійного зокрема рівня матеріального забезпечення чи соціального захисту. Кодифікація притаманна як країнам із ринковою економікою та сталими правовими традиціями, так і країнам, що розвиваються і де ще

зарано говорити про демократичні традиції. Крім цього, соціальний захист та пенсійне забезпечення, на чому вже неодноразово наголошувалося, категорії економічні, а не правові²⁰. Завдяки використанню компаративістичного методу вдалося наочно продемонструвати, що прямої чи опосередкованої залежності між рівнем соціального захисту та кодифікацією законодавства не має.

Отже, до питання кодифікації законодавства необхідно підходити, у першу чергу з позиції, чи є об'єктивна необхідність в останній? Як вище наголошувалося, українська система соціального законодавства переживає безпрецедентну кризу джерел. Вона викликана цілою низкою факторів, серед яких: остаточне відмирання радянських актів та радянського світогляду парламентарів та відповідно оновлення законодавства, хаотичне та спорадичне нормотворення, адаптація та гармонізація до європейських стандартів, політичні маніпуляції і прояви популізму, інфляція законодавства, прогалини та колізії, які призвели до неправильного застосування законодавчих норм, і, як наслідок, значну частину адміністративних справ складають саме спори у сфері соціального захисту.

На жаль, як видно на досвіді реформування соціальної сфери, для проведення кодифікації ще немає політичної на це волі. Кодекс і далі сприймається як щось сакральне, а не як *primus inter pares*. Соціальне загалом та пенсійне законодавство зокрема і далі реформується не прийняттям нових законів чи кодифікацією, а шляхом внесення змін та доповнень одним законом в 10 або 20 інших. Під час кодифікації необхідно завершити пенсійну реформу в Україні, оскільки так звані реформи 1991, 2003, 2011, 2015 та 2017 рр. не можна назвати завершеними. Вони тільки частково реформували окремі аспекти пенсійного забезпечення, це були етапи єдиної, багаторічної пенсійної реформи, що розтягнулася більше ніж на 20 років, вершиною якої має стати Пенсійний кодекс України. На нашу думку, реформування пенсійного забезпечення має проходити із залученням широкого кола фахівців у сфері права, економіки, демографії тощо, зокрема юристів-науковців, економістів-практиків та представників громадянського суспільства. Потрібно напрацювати

концепцію реформування пенсійного законодавства України, очевидно є необхідність його систематизації. Єдиним виходом із ситуації, що склалася, може бути прийняття Пенсійного кодексу України – єдиного, консолідованого нормативно-правового акту, що об'єднає всі три рівні пенсійної системи України, спеціальне пенсійне забезпечення, а також питання сплати єдиного соціального внеску, призначення, виплату та перерахунок пенсій.

На нашу думку, кодифікація соціальної сфери навряд чи вбереже соціальне законодавство від надмірної динамічності, проте його систематизує. Головною функцією майбутнього кодексу має бути доступність і однозначність у тлумаченні для громадян. Соціальна сфера зачіпає людину від її народження до смерті, а отже це один із тих видів законодавства, який найчастіше та найбільше затребуваний громадянами. Він має бути доступним і систематизованим. Безумовно, що кодифікація не зможе підвищити рівень соціального захисту, оскільки останній залежить від економічного розвитку держави, проте може дозволити провести ревізію соціальної сфери²¹. Йдеться про те, що у часи стрімкого розвитку суспільства, переходу від патерналістичної моделі держави до неопатерналістичної, необхідно змінювати наукові підходи до розуміння соціальних прав, відмовитися від їх абсолютизації. Саме тому, поділ соціальних прав на статичні та динамічні видається найбільш раціональним. Статичні права непорушні та не можуть бути скасовані, як і не може бути звужений їх обсяг та зміст, вони гарантують людині мінімальний рівень життя. Динамічні права, їх запровадження, скасування або звуження чи розширення їх змісту на пряму залежить від фінансових можливостей держави. Їх відсутність не впливає на гарантування життєдіяльності особи, проте їх наявність покращує рівень соціальної захищеності громадян.

Сьогодні уряд ініціював і проводить пенсійну реформу, яку 13.07.2017 р. у першому читанні підтримав Парламент²², на нашу думку, це є підставою щоб знову піднімати питання про кодифікацію пенсійного законодавства.

Основним висновком цієї наукової розвідки є те, що соціальна сфера потребує кодифікації. Розглянувши досвід провідних країни, які таку кодифікацію здійснили можна обрати і для України оптимальну модель. Будучи прихильником кодифікації пенсійного законодавства, автор ніколи не нехтував ідеями щодо кодифікації соціально-забезпечувального законодавства загалом (без пенсійного). На нашу думку, найкращим досвідом для запозичення є реформування соціальної сфери за прикладом Німеччини. Йдеться про те, щоб кодифікувати усе соціальне забезпечення, але не в одному акті, як це пропонували українські законодавці чи окремі автори, а у формі *codex magnum*, який складатиметься з окремих кодексів-книг, у тому числі Пенсійного кодексу. Сьогодні можна говорити, що основою книги 1 такого великого кодексу може стати Закон України “Основи законодавства України про загальнообов’язкове державне соціальне страхування”²³ від 14.01.1998 р. № 16 із передбаченням змін та доповнень, що враховують сучасні виклики і тенденції. Книгою-кодексом 2 без сумніву може стати Пенсійний кодекс, для чого існують усі підстави. Наступні книги мають регулювати коло суспільних відносин у конкретному інституті права соціального забезпечення (соціальні послуги, допомоги, пільги, компенсації тощо). На нашу думку, при кодифікації необхідно виходити не від організаційно-правових форм, не від суб’єктного складу, а від об’єкту соціального забезпечення, його виду (пенсія (незалежно від рівня), соціальна послуга, соціальна допомога, соціальна виплата тощо).

1. *Шумило М.М.* Адміністративна юстиція у сфері пенсійного забезпечення: проблеми теорії // Судова апеляція. 2015. № 2 (39). С. 14-22. 2. *Code de la sécurité sociale du Grand-Duché de Luxembourg* URL: http://www.mss.public.lu/publications/code_securite_sociale/css_2017.pdf (дата звернення: 01.07.2017). 3. *Code de la sécurité sociale.* URL: https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do;jsessionid=9FC70545CB6740A7FE1BA1D6F0F1A4C2.tpdila12v_3?cidTexte=LEGITEXT000006073189&dateTexte=22220222 (дата звернення: 01.07.2017). 4. *Кодекс за социално осигуряване*

гуряване. URL: <http://www.nssi.bg/legislationbg/codes/100-kso> (дата звернення: 01.07.2017). **5.** *Данъчно-осигурителен* процесуален кодекс. URL: <http://lex.bg/laws/ldoc/2135514513> (дата звернення: 01.07.2017). **6.** *Средкова К.* Осигурително право: учебник. Софія: Сиби, 2016. С. 85. **7.** *О соціальном* забезпеченні: Кодекс Туркменістана от 17.03.2007 г. № 98. URL: http://mlsp.gov.tm/page_tdtum/r_law2.html (дата звернення: 01.07.2017). **8.** *Code de sécurité sociale en République du Bénin.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/benin/Benin-Code-securite-sociale-2003-MAJ-2007.pdf> (дата звернення: 01.07.2017). **9.** *Code de sécurité sociale en Burkina Faso* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/burkina/Burkina-Code-securite-sociale-2006.pdf> (дата звернення: 01.07.2017). **10.** *Code de sécurité sociale en République du Burundi.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/burundi/Burundi-Code-1999-securite-sociale.pdf> (дата звернення: 01.07.2017). **11.** *Code de Sécurité sociale en République du Gabon.* URL: <http://www.ilo.org/dyn/travail/docs/1050/code-securite-sociale.pdf>. (дата звернення: 01.07.2017). **12.** *Code de sécurité sociale en République du Guinée.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/guinee/Guinee-Code-1994-securite-sociale-partie-reglementaire.pdf>. (дата звернення: 01.07.2017). **13.** *Code de sécurité sociale en République du Congo.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/congo/Congo-Code-1986-securite-sociale.pdf> (дата звернення: 01.07.2017). **14.** *Code de prevoyance sociale en République du Côte d'Ivoire* URL: <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/SERIAL/57048/46776/F-1168289650/CIV-57048.pdf>. (дата звернення: 01.07.2017). **15.** *Code de protection sociale en République du Madagascar.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/madagascar/Madagascar-Loi-1994-26-protection-sociale.pdf>. (дата звернення: 01.07.2017). **16.** *Code de prévoyance sociale en République du Mali.* URL: <http://www.droit-afrique.com/uploads/Mali-Code-prevoyance-sociale-1999-MAJ-2006.pdf>. (дата звернення: 01.07.2017). **17.** *Code de sécurité sociale en République du Sénégal.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/senegal/Senegal-Code-1973-securite-sociale-MAJ-1997.pdf>. (дата звернення: 01.07.2017). **18.** *Code de sécurité sociale au Togo.* URL: <http://droit-afrique.com/upload/doc/togo/Togo-Code-2011-securite-sociale.pdf> (дата звернення: 01.07.2017). **19.** *Code de sécurité sociale en République du Tunis.* URL: <http://www.imacaudit.com/docs/Documentation%20sociale/Tunisie%20-%20Recueil%20de%20textes%20relatifs%20à%20la%20Securite%20Sociale.pdf> (дата звернення: 01.07.2017).

20. Шумило М.М. Соціально-економічні фактори як передумова виникнення пенсійної системи // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. № 59. С. 299-304. 21. Шумило М.М. Динамічні та статичні соціальні права у контексті зміни парадигми соціального захисту в Україні // Часопис Хмельницького університету управління та права “Університетські наукові записки”. 2016. № 3 (59). С. 291-300; *Ревізія* непорушності соціальних прав / Соціально-економічні та правові підстави вдосконалення трудового законодавства на сучасному етапі: матер. міжнар. наук.-практ. конфер. Хмельницький, 2016. С. 342-345. 22. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій: проект Закону реєстраційний номер 6614*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=6614&skl=9 (дата звернення: 01.07.2017). 23. *Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16* URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр> (дата звернення: 01.07.2017).

Shumylo Mykhailo. Codification of social security sphere: international practices

Codification as a form of systematization of legislation has been known since ancient times. The most famous is the Hammurabi Code of 1780 BC. However, the history of the codification of social legislation began only in the 20 century, after the adoption of the first social laws.

The history of attempts of codification of legal acts in the social sphere in Ukraine began in 1929, then the first draft of the social code was developed. In 2000, the Parliament of Ukraine considered three draft Social Codes and two draft Pension Codes, but none of them was adopted.

The first in the world codification of social security legislation was held in Germany in 1911, although de jure the code was never called the code. It was an absolute systematization of all social legislation without exception. However, before the codification in its present form Parliament of Germany returned only in the post-war period in 1969. Then the concept of codification of all social security legislation was developed, but not as in 1911, when one act focused on all social norms, and in the form of the Social Code (Sozialgesetzbuch (SGB)). The social code consists

of books, but each of the books is a peculiar code of one of the institutions of social security. In general, the code contains 12 books, which in total amount 2251 articles. Book I, adopted on January 1, 1976, Book XII - January 1, 2005, thus the codification of social legislation in Germany lasted 29 years.

One of the first codes in the social sphere is the Social Insurance Code of the Grand Duchy of Luxembourg (Code des assurances sociales du Grand-Duché de Luxembourg), adopted on 17.12.1925 and which, with amendments and additions, is still in force today.

The Code of Social Security of the French Republic (Code de la sécurité sociale) was adopted in 1956, during the time of the Fourth Republic, but with amendments and additions, it is still valid today and has 951 articles.

The Social Security Code was adopted by Bulgaria (1999).

In the post-Soviet space, only Turkmenistan boasts a code of social security (2007).

The codification of legislation in the social sphere was followed by almost all of the former colonies of the French Republic on the African continent. So the codes of social security are adopted by 12 countries.

Today in the world there are 17 codes in the field of social security and one code-international act - European Code of Social Security.

Keywords: codification, social code, pension code, social security, pension provision.

УДК 349.3

Г. А. ТРУНОВА

АКТИ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ

Аналізується питання державної реєстрації Міністерством юстиції України нормативно-правових актів Фонду соціального страхування. Ак-